

Aşağıdaki Nogay Türkçesi metni okuyunuz, metnin transkripsiyonunu yapıp Türkiye Türkçesine aktarınız, cümleleri dilbilgisi bakımından (ses bilgisi, şekil bilgisi ve sözvarlığı) inceleyiniz.

Kaynak:

Dombıra, Nogay Halk Destanları, Birinşi Kitap, Çerkessk 1993.

Сол камыслыктынъ ишинде ул аьвлет тувады. Сабийдинъ эти от болып янады. Бала ерге туюскенлей камыслык янып, от шыгады. Нарик баьтир, мазаллы аьдем эди. Кене де янъы тувган балады ерден коьтерип алып болмады дейди.

Нарик пен Менъли-Слудынъ касында МенълиСлудынъ агасынынъ улы болады. Сол айтады: «Киевим, аьптем, сосы балага атты мен берейим. Оьзимнинъ атымды атап кояйык. Оьзимнинъ атым Шора» . Соны мынан балага Шора деп атайдылар.

Нарик алар Крым ногайларына ноькисли коьк тама деген тукымга кетедилер. Нарик сатув-алув этип баслайды. Ун аькелип сатып бас лайды. Шора балалар ман бузав багып кетеди. Балалар ойнайдылар. Шора басшы болады. Маллыбай деген киси карап коьреди. Нариктинъ улынынъ ягы енъеди. Шора эки бузавынынъ бирисин сойып, тенълерине егистеди. Маллыбай Нарикке келеди.

«Сенинъ улынъ эки бузавдынъ бирисин сойды дейди». Нарик ашувланады. Кеште аьр ким бузавларын айдап кайтканда, Шора бир бузавды айдап, бир бузавдынъ терисин суьйреп кайтады. Маллыбай эртеси куьн Шорага барып бир тай береди, таспа тагып. Шора белине аркан орап тайды алмага Таьтли куюга барады. Йылкыдынъ энъ сонъында таспа тагылган тайды коьрген. Коьтерип алып кетеди. Нариктинъ оннан баска Ел-етпес деген, Кус-етпес деген атлары болган, Шора атты уьйретеди: ят десе яткарып, тур десе тургыстып, боьркин аькелдирип. Шора таспалы тайды бир куьн уьйретип шыгады. Дувадактынъ артыннан кувып етип кырады.

Сонда Маллыбай расып атка «Тасмалы Карагер» деп атайдылар. Элдинъ ханы Алибий той этип, ишки этип баслайды. Сол тойда Алибийге куьши еткен аьдем болмайды. Алибий мактанады. Сол ерде Маллыбай да бар. Ол айтады: «Сизге куьши етеек аьдем бар».

— Ким ди ол?

Маллыбай айтпайды. Шорады аяйды. Маллыбайды ыслап патша, аягын-колын байлап, сосяк болады. «Айтпасанъ соярман»,— дейди патша Алибий. Сосяман деп ийт аякка тартканда, Маллыбай:

«Али, токта. айтайым»,— дейди. Ол заманда йибереги, йибергенде айтады: «Меним авылымда Нарик деген бар, онынъ Шора деген улы бар. Сол заманына етсе, сени де, сендей неше де ханлардынъ басын кесеек. Куьшли аьдем болаяк. Тайдыраяк».

– Не ушин,— деди хан.

– Не ушин болаяк эди. Онынъ бир аты бар Таспалы Карагер деп, ол ат сондай ат, медев ат тувыл, сув араптан тувган болган, ол абли яс, уш яста, келеек йыл доьртке шыгаяк. Шора да он сегизге толады. Ол сондай йигит, сенинъ де, сендей нешевдинъ де басын кесип тайдыраяк.

Ол заманда Алибий айтады: «Мен сени босатаман, тек сен мага айткан затлардынъ баьрисин де халкка билдирме. Маллыбай айтады: «Айтпан биревге де, йибер мени, босат. Айтсам, сен У:вни сояреынъ».

Сонъ Маллыбайды босатып йиберип, Алибий обзининъ аьдемлерин йыяды, маслагат этеди.

Дуныяда Маллыбайдынъ авылында бир Шора деген бар дейди, ол Нариктинъ улы, ол сондай куьшли аьдем болаяк дейди. Мендей нешевдинъ басын шавып алаяк. Сонынъ калай эбин тавып, атын алайык? — деп сорайды. Сол заманда йыйылган аьдемлер айтадылар: «Оны алдап алмага керек дейдилер. Сен ога кагыт яз, дос болайык деп алдап, сен элдинъ патшасы, Нарикке конак болмага, дослыкты беркитпеге бараман деп яз»,— деп кенъес бердилер.

Сондай кагыт туьзетип, Нарикке кагыт язып йибереди Алибий.

Нарикке аькелип бергеиде, Нарик авылдасларына айтады:

«Юрттынъ патшасы Алибий конакка бизге келеди, сога оз алдына уьй аслар туьзетпеге керек». Бу Нариктинъ конъысылары койлар сойып, патшадынъ келуьвине уьйкен аьзирлик коьредилер. Сол куьнлерде Казбек деген авыл болады, сол Казбек авылда бир Алтын деген кыз Шорага ашык болады. Нарик айтады Шорага: «Юрттынъ патшасы бизге конакка келеди, сен бир якка да кетпе»,— дейди.

Сол куьн Алтын бир элши йибереди: «Буьгуьн, Шора, сен бизге юбанмага кел. Аслар туьзеткенмен, журналар йыйгаман. Сага карап тураман». Сол элши келгеннен сонъ Шора шыдай алмай, конак келсе авылдаслар ярдам этер деп, Казбек авылга кетеди. Шора хатынлыкка Алтынды алаяк болган экен, Алтын бараяк болтан экен, сол себептен юбав эткенлер сол куьн. Шора Алтынга кеткеннен сонъ Актаршыдынъ Алибий Нариктинъ авылына конакка келеди. Конаклар келеятып Нарик конъысыларына тилейди, эне конаклар келеятыр, оларды конак уьйге туьсиринъиз